Historical Jewish Press (JPress) of the NLI & TAU

דבר, 25.04.1941, page 4

א. ד. גורדון אל רחל

(מכתבים שלא נתפרסמו)

א.

לים ו', ט' איר אתתמ"ד, כפר־אוריה.

לא!..

קבלי את גלויתך ממצרים. שלחתי לך ידי טלגרף בלי חוטים בריאות הגוף אות הנפש. — הקבלת?

אותי את נפשך צומדת לפני גובה ז וזקוף, על עברי פי תהומות, מבקשת לעלות למעלה, למעלה, יותר נכון, ת את כל כחותיה לעלות בלי דרך, ילה המיוחד. הלא תסלחי לי, כי תי אליך ואלחץ את ידך. — ההרגשת? חרי כן לויתי אותך הרבה בדרכך. — ית?

נודך בודדה!

לא כבר דברנו על דבר קנוט המסון דבר הסודיות של טפוסיו. אז אמרתי: עומק עמוק מסודיות, ויש גובה גבוה דות.

ך מבינה?

עם לא ארבה דברים, אף כי יש לי עניינים להגיד לך. ראשונה, אינני ח, כי המכתב יתקבל. ושנית, אני קצת גז" עליך. אבל לא עתה העת לדבר מלא!...

ב אורחא. ה„לעזאל!" שלך אופיי אולי לא פחות ממה שה„מילא!" הוא לי. אבל שני אלה הם величины несоизмѣримыя ¹)

סובר אני, כי נפשות, שיש לכל דבר מה משלה, הן величины несоизмѣримыя

צריך לגמור. הן את, בכתבך אלי לקחת טון גבוה, גבוה, ואני, מותה פשוט, מדבר תמיד, כידוע גם בטון עמוק. והיה כי אאריך, להכשל ולהוריד ח"ו מן הטון שבשמינית ולהביא דיססוננס

כבר הודתי וכבר הבאתי? האני

א"ד גורדון

בריאותי, כמדומה, הוטבה קצת, וכמדומה, הולכת וטובה.

בכל אופן כתבי, כתבי באיזה טון שתרצי. יש שאני חושב, כי טון כזה יוכל לבוא גם מעומק יפה וגם מגובה יפה. אני עוד לא בררתי לי את זה. אין לך צורך לברר לי. הטון בעצמו יברר לי. שנים — שלשה מכתבים ממך יספיקו לי. בכל אופן אין לך לשנות את הטון, אם זה טון נפשך, אפילו אם רק ביחס אלי.

רב שלום לך מבנציון.

מובן, כי מכתבי זה הוא רק מעין כניסה בדברים. אקוה, כי מכתבי השני יהיה יותר עשיר בתוכן. אקוה, כי חליפת מכתבים זו תועיל לשנינו לברר לעצמנו הרבה דברים, הרבה חיים. מובן, כי הרבה תלוי בך. בהשקפתך על חליפת מכתבים זו, ועד כמה שאת מוצאה בה ענין.

ב.

רחל!

אני עובר לסדר היום. אני לא העלבתי אותך ולא השבתי להעליב ולא כתבתי דברים, העלולים להעליב בלי באורים. צר לי מאד על שיש בינינו איזה недоразумѣніе ²)

אבל בבאורים, בדברים, כפי שאני רואה, אין לתקן את זה, אפשר רק לקלקל. נעזוב איפוא את כל זה, — די! סוף סוף אנחנו שנינו, חושב אני, עומדים למעלה מכל זה.

כתבי לי יותר מכל אשר אתך. הן יש לך עתה כל כך הרבה ענינים, וענינים כל כך חשובים.

„נשרפו הגשרים", את כותבת. למה? האם אין גשר בין ארץ־ישראל ובין כל העולם, בין היהודי ובין כל האדם? האם אין לאדם חלק בכל העולם ובכל החיים? האם אין אירופה שלך, בעת שאתה חי בה, כמו ארץ־ישראל, או האם אין ארץ־ישראל של בן אירופה, בעת שהוא חי בה, כמו ארץ מולדתו? יש גבולים חברותיים, יש גבולים לאומיים, אבל רק ביחס לצורת החיים, אבל לא ביחס לחיים עצמם, לא ביחס לחיי עולם. את צורת החיים שלך לא יקחו ממך בכל מקום שתחיי, בכל מקום יהיו חייך — חייך. ולמה לא תחיי בארופה כמו שאת חיה בארץ־ישראל? למה זה את מבטת על הזמן, שתשהי בארופה, כעל זמן של מעבר, כעל זמן של הכנה לחיים ולא כעל זמן של חיים? בכלל רגילה השקפה כזאת על החיים: להתבונן ואחרי כן לחיות, לעבוד ואחר לחיות, ללמוד ואחר לחיות וכן הלאה. אבל השקפה זו לא נכונה היא. כבר דברנו בזה במקצת ביפו. עוד אז אמרתי לך, כי לפי דעתי, הכלל ביחס לחיים צריך להיות בדומה לכלל ביחס לדת: „בכל דרכיך דעהו!". בכל מה שהאדם עושה, בכל מקום ובכל זמן — בכל הוא צריך לבקש חיים, חיי עולם. הנה את עכשיו בארופה, — **האם רק** ללמוד את צריכה שם? הלא גם לחיות את צריכה שם! סוף סוף ארופה הלא היא עולם מלא, סוף סוף האדם בארופה הלא הוא אדם, — האם אין בכל זה בכדי חיים, בכדי חיים עשירים? או היש מקום בעולם שאין שם בכדי חיים, בכדי חיים עשירים למי שיש לו נפש חיה ועשירה? מלבד זאת הלא יש לך שם או יהיו לך שם חברים וחברות, — האם צריכה את לעמוד מרחק מהם, אפילו אם, למשל, אין דעותיהם כדעותיך או אין רגשותיהם כרגשותיך? האם אין את צריכה למצוא את חייך את בתוך חייהם הם? האם חייך את לא ימצאו די יניקה בתוך החיים ההם ולא יסולו להם דרך בתוך החיים ההם? שתי שנים ומחצה, שתלמדי בארופה, אם תאבדנה מתוך חייך, הרי זו אבדה שאינה חוזרת לא רק ביחס לחיי שעה, כי אם גם ביחס לחיי עולם. תקופות החיים של האדם הרי הם דומים לשכבות הגיאולוגיות. כל שכבה היא בסיס לשכבה שלמעלה ממנה. ואם, למשל, בשכבת השחם (גרניט) אין לכאורה סימני חיים, אבל כמה אש יש בו וכמה כוח צפון בו בשביל הארץ כולה!

כן, רחל, חיי באירופה, חיי בכל כוח נשמתך! אל תיראי, פן יחולל על ידי זה משא נפשך, פן יצא מזה הפסד לאשר את מבקשת בארץ־ישראל. להפך, את תביאי לארץ־ישראל, בשובך, לא רק מה שלמדת במשך שתי שנים ומחצה, כי אם דבר הרבה יותר חשוב — מה שחיית בארופה במשך שתי שנים ומחצה, שתי שנים ומחצה של חיים!

שאלה אחת קטנה לי אליך — כי כתבי לי רק מכתבים סגורים. ראי, עד כמה נכון מה שכתבתי במכתבי הקודם, כי נפשות, שיש לכל אחת דבר מה משלה, הן несоизмѣримые величины הן את, בחייך הפנימיים, מתרחקת מעיני אחרים יותר ממני. את, למשל, אינך סובלת, כי אחרים, יראו מה שכתבת, אינך אוהבת, כי אחרים, ואפילו אנשים קרובים לך, ידעו את צרת נפשך וכדומה. ואני, כידוע לך, אינני כל כך מקפיד על דברים כאלה. לפי זה, היית את לכאורה צריכה לשנוא מכתבים גלויים ואני לא. ובמציאות הדבר ממש להפך: את, כפי הנראה, אוהבת מכתבים גלויים — ואני אינני סובלם! אינני אוהב לא לכתוב ולא לקבל מכתבים גלויים. אני אמרתי לך, כי אני חי במכתבים. וכשאני כותב מכתב גלוי לא בעניני עסק, נדמה לי, שאני חי ברחוב. וצריכה את לדעת, כי אני חי לא רק בכתיבת מכתבי אני, כי אם גם בקריאת מכתביהם של אחרים אלי. אקוה, כי תעשי לי את ההנחה הקטנה הזאת.

אבקש לבלי לחכות לתשובה על מכתביך, כי אם לכתוב בכל עת שיהיה לך צורך בזה. הלא יודעת את את הפוסטה של כפר־אוריה. ואם נחכה, עד שנקבל תשובה על מכתבינו, נוכל לקבל מכתב, למשל, אחת לשני חדשים.

ושלום לך, רחל!

א"ד גורדון

ה', יד [illegible] אתתמ"ד, כפר־אוריה.

ג.

ערב יום הכפורים תרע"ד. יפו.

רחל!

היום קבלתי את מכתבך, והיום הנני ממהר להשיב לך. ערב יום הכפורים, ומצב הנפש כל כך מתאים! אם אומר לך: „לשנה טובה!" — אבל היש צורך לאמר? אבל בין כך ובין כך — טוב, בין כך ובין כך את תהיי ברוכה! מכתבך בא לי כל כך בעתו!

יחסי אליך לא השתנה, לרעה בודאי לא. בכלל אני אינני מן המשתנים במובן זה, בזה תוכלי להיות בטוחה. אולי השתנה יחסי אל עצמי, — אבל עם עצמי יש לי תמיד חשבונות פרטיים, מסובכים וקשים. ואם יחסי אל עצמי נעשה על ידי כך ועל ידי סבות אחרות יותר רציני, — אין רע.

„אפטיה", „יאוש", — אין דבר! במקום שיש ספקות, במקום שיש יסורים, חבלי שאיפה גדולה, — שם יש דבר מה. אינני יודע, אם יאושך הוא ממין אותם הספקות, שרמזתי עליהם במקום שדברתי על דבר התלהבותך, בכל אופן בודאי לא רחוק מהם. אני יודע את טעם היסורים האלה. אם פירותיהם גדולים או לא, אינני יודע, אבל פירות בודאי הביאו לי ומביאים. הרבה פקפקתי בדבר, אם להגיד לך את מחשבתי עליך, כי תבקשי גדולות: דברים כאלה אינם בכלל אמירה לאחר. אבל אני מרגיש, כי את אומרת זאת לעצמך, ואם אומרת — אמור תאמרי! לבי אומר לי, כי לא לחנם. מעצמך תביני, כי לא איזו знаменитость ³) הייתי חפץ לראות בך, — וזה מה שהביאני אז להרהר קצת אחרי התלהבותך. אבל גדולות אני מבקש. לא ארבה בזה דברים, רק אומר לך: חזקי ואמצי! לפעמים גם דברים יש בהם כח לאמץ ידים רפות, ביחוד, אם אינם רק דברים.

בעוד ימים מספר הקבוצה עוברת מכפר־אוריה לתל־עדס אשר אצל מרחביה. אינני יודע, אם גם אני אהיה שם. לפי שעה אדריסתי על ידי „הפועל הצעיר"

ושלום לך, רחל, וברכה!

ידידך כאז כן עתה **א"ד גורדון**

P. S. הייתי חפץ, כי תכתבי לי ביתר פרטות וביתר ברור, מה הביאך לידי אפטיה וכו', בכלל הייתי מבקש, כי תכתבי ביתר פרטות וביתר ברור.

ד.

ד' שבט אתתמ"ה, כנרת.

רחל!

זה עתה קבלתי את מכתבך, ששלחת על שם „הפועל הצעיר" ואני ממהר לענות לך, כי באמת זה זמן רב, אשר לא כתבתי לך.

אולם קודם כל — מעט דברי מוסר. כותבת את: „ומכתבי בשבילך — אין לך צרך (עוד בהטעמה!) בהם, כי גם מלחמותי הפנימיות, גם יסורי וגיל נצחוני — כל זה כה ילדותי וכה ישן נושן לגבי דידך". — שפטי את, לאיזה ענש את ראויה בעד דברים כאלה. לוא האמנתי, כי את באמת חושבת כך, הייתי חושב את הדברים האלה לעלבון גדול, אלא שאני מתנחם, כי רק קפריסה של ידידות יש כאן, ואני סולח לך. הגיעי בעצמך. לוא הייתי כך מתיחס אל מכתביך, לוא הייתי מתיחס כך אל נשמתך, אל עולמך הפנימי, — האם הייתי כותב כך? האם כך דרכי? הלא להפך, הלא לעתים לא רחוקות התאוננתי בפניך על אשר את ממעטת כל כך לגלות לפני את עולמך הפנימי, „את מלחמותיך הפנימיות, גם יסוריך וגיל נצחונך". אם חפצה את לכפר פני, צריכה את מעתה להיות יותר גלוית לב ונפש במכתביך אלי.

כתבתי לך פעם, כי בחיים אין לנהוג מנהג של בגדי חג, שלובשים אותם רק לפרקים ובמקומות ידועים. החיים נתנו לנו לחיות אותם בכל זמן ובכל מקום ובכל מצב, שאנו נמצאים בו. ובכל זמן ובכל מקום ובכל מצב יכול אדם למצוא את החיים הגדולים. אם רוצה את, את החיים העליונים, שהוא מבקש. מצד זה צריכה את להשתדל לחיות בטולוזה, כאילו את בארץ־ישראל. יש לך משרה, היכולה להיות גדולה (הדבר תלוי בך), — ומדוע לא יוכלו חייך שם להיות גדולים כמו בארץ־ישראל? „אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה". שמחה של מצוה נחוצה לך שם, — והמצוה היא אותה המטרה, שאת שואפת אליה שם.

מה את לומדת? הלומדת את ציור? העושה את חיל באמנות? העושה את חיל בעבודת האדמה? מעניין אותי מאד לדעת דרכך באמנות וגם בעבודת האדמה.

ובאמת אני לא כתבתי לך, מפני שאת לא כתבת לי. לא שאני מתחשב עמך כל כך, — בכך דוקא אין דרכי — אלא שמצב נפשי הוא כך. אין חפצי להתאונן ואין חפצי לגרום לך צער, רק זאת אומר לך, כי מצב נפשי הוא כך, שהייתי חפץ להתרחק מכל, להתבודד, и забыться заснуть ⁴) עכשיו אני עונה רק למי שכותב לי. אם חפצה את לקבל ממני מכתבים, כתבי לי. ואל תאמרי, אין לי צרך במכתביך, כי אהיה „ברוגז". אם באמת יש לך צרך במכתבי, אינך יכולה לחשוב, כי אין לי צרך במכתביך.

הקוראה את את „הפועל הצעיר"? הקוראה את עברית בכלל? מעניין אותי לדעת דעתך על מה שכתבתי ב„הפועל הצעיר" על דבר הקונגרס. מובן, כי לא על דבר ערך המאמר אני מדבר, כי אם על דבר אותם הרעיונות, שהבעתי שם: איך את מתיחסת לכל זה. מעניין אותי לדעת, אם כדאי היה לכתוב מה שכתבתי, ואם כתבתי באופן שהיה כדאי לכתוב. הלא תביני, כי בעת שאדם מוציא מתוך לבו מה שנחשב לקדוש בעיניו, קשה לו לחשוב: אולי נתחלל הדבר על ידי כך, אולי היה יותר נוח לו להשאר במקומו. — היש לך שם ספרים עברים, עתונים עברים?

תודה רבה לך בעד תמונתך.

שלום לך, רחל! היי בריאה ושמחה! חזקי ואמצי, — עלה תעלי!

א"ד גורדון

אני עתה בכנרת, כמו שראית ברא"ש מכתבי. כתבתי היא לכנרת על שמי.

לים, שאין להשותם אחדים.

2) אי־הבנה.

3) בעלת מוניטין.

4) לצלול בשכחת תרדמה.